

Вишня Остап

Біографія (2)

(1889 — 1956)

Видатний український радянський письменник Остап Вишня широко знаний на Україні, в Радянському Союзі і за рубежом. Протягом усього свого творчого шляху Остап Вишня виступав як талановитий і неповторний митець, слово якого глибоко проникало в пласти народного життя й успішно слугувало його безупинному поступові. Справедливо буде сказати: творчість гумориста надихалась і окрилювалась великим поняттям Народ, про що він полишив щирі свідчення в своїх щоденникових записах.

"Який би я був щасливий, — занотував письменник 15 травня 1949р. в щоденнику, — якби своїми творами зміг викликати усмішку, хорошу, теплу усмішку, у радянського народу!

Ви уявляєте собі: народ радісно усміхнувся!

Але як це трудно!"

Неоднораз, особливо на схилі літ, Остап Вишня з великою сердечністю говорив про суспільне покликання радянського письменника, про вірність нашого мистецтва правді життя, про любов і повагу до людини праці. Органічність цих роздумів митець підтвердив своєю художньою творчістю.

Народився Остап Вишня (Павло Михайлович Губенко) 13 листопада 1889р. на хуторі Чечва біля містечка Грунь Зіньківського повіту на Полтавщині (нині Охтирський район Сумської області) в багатодітній селянській сім'ї. Він закінчив початкову, потім двокласну школу в Зінькові, згодом продовжив навчання в Києві, у військово-фельдшерській школі, після закінчення якої (1907р.) працював фельдшером — спочатку в армії, а з часом — у хірургічному відділі лікарні Південно-Західних залізниць. Та, як згадував письменник, він не збирався присвятити себе медицині — тож, працюючи в лікарні, старанно "налягав" на самоосвіту, склав екстерном екзамен за гімназію і в 1917р. вступив до Київського університету; однак скоро залишив навчання і повністю віддався журналістській і літературній праці.

Перший надрукований твір Остапа Вишні — "Демократичні реформи Денікіна (Фейлетон. Матеріалом для конституції бути не може)" — побачив світ за підписом "П. Грунський" у кам'янець-подільській газеті "Народна воля" 2 листопада 1919р.

Тут було надруковано ще кілька фейлетонів молодого письменника, а з квітня 1921р., коли він став працівником республіканської газети "Вісті ВУЦВК", розпочинається період його активної творчості і систематичних виступів у радянській пресі (псевдонім Остап Вишня вперше з'явився 22 липня 1921р. в "Селянській правді" під фейлетоном "Чудака, їй-богу!").

Для формування і становлення письменницького таланту Остапа Вишні велике значення мали певні біографічні чинники. Дитинство гумориста, як уже згадувалося, пройшло на Полтавщині, де особливо відчувались любов і шана до славетних земляків-

класиків І. П. Котляревського й М. В. Гоголя (творами останнього майбутній письменник захоплювався уже в шкільні роки); змалечку пізнавав Павло Губенко всі премудрості селянського буття, навч бачив яскраві типи людей праці, захоплювався їхньою соковитою мовою, в якій часто озивалася дотепність народного гумору. Робота в пресі стала своєрідним продовженням, уже на вищому рівні громадянської зрілості, цієї щоденної школи життя, що її сумлінний і спостережливий літератор проходив із справді винятковою невтомністю. Молодому журналістові і письменникові Остапові Вишні вистачало життєвих спостережень і комічних барв — саме тому він мало не щодня міг виступати на сторінках "Вістей", "Селянської правди" та інших видань з усмішками, фейлетонами чи й просто з лаконічними ущіпливими відгуками на ту чи ту конкретну подію. Його слово користувалося незвичайною популярністю. Виходять одна за одною і збірки усмішок письменника — "Діли небесні" (1923), "Кому веселе, а кому й сумне", "Реп'яшки", "Вишневі усмішки (сільські)" (1924), "Вишневі усмішки кримські" (1925), "Щоб і хліб родився, щоб і скот плодився", "Лицем до села" (1926), "Вишневі усмішки кооперативні" (1927), "Ну й народ", "Вишневі усмішки закордонні" (1930); двома виданнями, 1928 і 1930 рр. вийшло зібрання "вишневих усмішок" (самобутній гумористичний жанр) у чотирьох томах тощо. Загалом же протягом десяти років українською мовою (якщо брати до уваги і численні перевидання) з'явилося близько ста книжок вишнівської сатири і гумору, твори гумориста друкуються в перекладах російською та іншими мовами братніх народів Радянської країни, тираж їх досягав, як на той час, колосальної цифри...

О. Вишня здобуває визнання самобутнього майстра української сатири і гумору. Поряд зі своїми колегами по жанру — В. Елланом (як поет-сатирик друкувався під псевдонімом Валер Проноза), В. Чечв'янським, П. Капельгородським, С. Пилипенком, Костем Котком, В. Ярошенком, Ю. Вухналем (І. Ковтуном), М. Годованцем, П. Ванченком — автор вишневих усмішок тепер активно й плідно виступає в літературі. Він гостро висміює віджиле, чуже й вороже народові і пристрасно та послідовно підтримує паростки нового на виробництві, в побуті, культурі, в духовному бутті радянської людини, свого сучасника.

У 1934р. видатний радянський гуморист був незаконно репресований і зміг повернутись до літературної праці лише в 1944р. Першим твором, що знаменував повернення письменника до літературної праці, стала "Зенітка", опублікована в газеті "Радянська Україна", 26 лютого 1944р., — вона обійшла всі фронти, часто читалася по радіо, викликаючи теплу усмішку в бійців і трудівників тилу та додаючи їм віри в близьку перемогу над ворогом. Як і раніше, О. Вишня всім серцем сприймає турботи і клопоти народні — економічні, політичні, морально-виховні, культурно-мистецькі, що сповна засвідчують збірка його політичних фейлетонів і памфлетів "Самостійна дірка" (1945), книжки усмішок "Зенітка" (1947), "Весна-красна" (1949), "Мудрість колгоспна" (1952), "А народ воювати не хоче" (1953), "Великі ростять!" (1955), "Нещасне кохання" (1956) та інші. Гуморист працює над перекладами творів російської та світової класики — М. Гоголя, А. Чехова, О. Сухово-Кобиліна, Марка Твена, О'Генрі, Б. Нушича, Я.

Гашека, Я. Неруди, російських радянських письменників.

О. Вишня провадив і велику громадську роботу. Він брав участь у діяльності літературних об'єднань "Плуг" і "Гарт", в організації та редагуванні, разом з В. Блакитним, перших двох номерів журналу "Червоний перець" (1922) і продовжив працю в цьому журналі, коли 1927р. було поновлено його вихід. Відома робота Остапа Вишні в оргкомітеті Спілки радянських письменників України та у Всесоюзному оргкомітеті, що здійснювали підготовку до створення республіканської та союзної письменницьких організацій. Після Великої Вітчизняної війни О. Вишня — член редколегії журналу "Перець" і один з найактивніших його співробітників, член правління Спілки письменників України, інших громадських організацій республіки, учасник численних зустрічей з читачами.

До останніх днів життя (помер Остап Вишня 28 вересня 1956р.) він віддавав талант і натхнення боротьбі за втілення в життя ленінських, комуністичних ідеалів. (...)

Зуб І. Остап Вишня // Історія української літератури. —

Київ: Наукова думка, 1988. — т. 2. — С. 431 — 433.